

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
Φορμίωνος 83, Καισαριανή, τ.κ. 161 21. Τηλ. 210-7224123 fax.: 210-7223584
(Internet) <http://www.imkby.gr> - (e-mail) info@imkby.gr

Αριθμ. Πρωτ. Φ.1/3/197

Έν Καισαριανή τῇ 13ῃ Μαρτίου 2019

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1 9 6η

Πρός

τούς Πανοσι(ολογι)ωτάτους καί Αἰδεσιμ(ολογι)ωτάτους Πρεσβυτέρους
τούς Ἱεροκήρυκες καί τούς Ἐφημερίους,
τούς Ἱερολογιωτάτους Διακόνους
καί τά Ἦγουμενοσυμβούλια τῶν Ἱερῶν Μονῶν
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας.

Ἀγαπητοί Πατέρες καί Ἀδελφοί

Ὅσιώτατες Ἀδελφές

Χαίρετε ἐν Κυρίῳ

Η Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας μᾶς δίδει τήν ἀφορμή νά

ἐμβαθύνουμε στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας πού ἐκφράζει τήν Ὁρθοδοξία σάν πίστη καί ζωή καί νά ἀνακαλύψουμε τήν βιωματική ἐμπειρία, ὅπως ἐκφράστηκε ἀπό τούς Πατέρες μας.

Πρός τοῦτο ἀποστέλλουμε ἐπίκαιρη ὁμιλία τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου τήν ὁποία δημοσίευσε ὡς Μητροπολίτης Δημητριάδος τό 1986.

Μέ θερμές πατρικές εὐχές

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ Δανιήλ

* * * * *

† *Μητροπολίτου Δημητριάδος Χριστοδούλου*

Η ΒΑΘΕΙΑ ΠΑΡΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΑΣ

Μιλώντας γιά Ὁρθοδοξία ἐννοοῦμε τήν Ἐκκλησία. Χωρίς Ἐκκλησία δέν θά ὑπῆρχεν Ὁρθοδοξία, ὅπως χωρίς ἁγίους δέν θά ὑπῆρχε ἁγιότητα. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἔκφραση τῆς Ὁρθοδοξίας καί ἡ βιωματική ἐφαρμογή της. Γι' αὐτό πλανῶνται ὅσοι μιλοῦν γιά Ὁρθοδοξία, χωρίς νά ἀναγνωρίζουν τήν Ἐκκλησία ἢ πλέκουν διθυράμβους σέ λυρικούς τόνους γιά τήν Ὁρθοδοξία -πράγμα πού ἀρχίζει τόν τελευταῖο καιρό νά γίνεται ἓνα εἶδος συρμοῦ στή χώρα ἐπιστημονικές ἔρευνες μέσα στό ἐργαστήριο γιά τήν ἀνακάλυψη τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀλλά μέ καί διά τῆς Ἐκκλησίας, ἀπέκτησαν πλήρη, κατά τό δυνατόν, γνώση καί βιωματική ἐμπειρία της. Ἄν δέν γινόταν αὐτό, καί ἂν δέν ὑπῆρχε ἡ Ἐκκλησία, τότε ἡ Ὁρθοδοξία θά ἦταν μιά θεωρητική σύλληψη διανοητικῆς ὑφῆς καί μιά κουλτουριάρικη ἐνασχόληση τῶν καιρῶν μας, χωρίς καμιά βαθύτερη καί οὐσιαστικότερη ἀναγέννηση τῆς καρδιάς καί τῆς ὕπαρξης, μέ ὅλες τις ζωτικές της προεκτάσεις,

Ἀλλά ἂν καί ὅλα τά προηγούμενα συνιστοῦν αὐταπόδεικτες ἀλήθειες, ἐν τούτοις ὁ Ὁρθόδοξος λαός στή χώρα μας φαίνεται νά τά ἀγνοεῖ σέ βάθος, καί ἀντίθετα νά χαρακτηρίζεται ἀπό μιά βαθειά παρανόηση, τοῦ τί εἶναι Ἐκκλησία καί ποιά εἶναι ἡ ἀποστολή της. Ἔτσι, παρ' ὅλο πού ἡ Ἐκκλησία ἐκφράζει δυναμικά καί ἀποκλειστικά τήν

Ὁρθοδοξία καί σάν πίστη καί σάν τρόπο ζωῆς, ἐκλαμβάνεται ἀπό τούς πολλούς σάν μιά ἐγκόσμια πραγματικότητα ἢ ἰδιαίτερα στήν πατρίδα μας, σάν ἓνα παραπλήρωμα τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, γεγονός πού τῆς ἀφαιρεῖ βασικά καί οὐσιώδη στοιχεῖα καί τήν ὑποβιβάζει σέ μιά γραφειοκρατική ὀργάνωση, ἀλλοτριωτική τῆς ξεχωριστῆς φύσεώς της. Τό δράμα τῆς Ἐκκλησίας μας συνίσταται βασικά στό ὅτι ὁ ὀρθόδοξος λαός της ἀγνοεῖ, ἐκτός μικρῶν ἐξαιρέσεων, τό βαθύτερο νόημά της καί τή συγχέει μέ ἐγκόσμιους ὀργανισμούς καί συστήματα, παρασυρόμενος σέ ἐκτιμήσεις πού καί τήν ἀδικοῦν, ἀλλά καί τόν ἴδιο στεροῦν ἀπό τήν ἀξιοποίησή της. Ἔτσι οὐσιαστικά ἡ Ἐκκλησία παύει νά λειτουργεῖ σάν κοινωνία προσώπων, χάνει τήν ἀνθρώπινη διάστασή της καί μεταβάλλεται σέ κοινωνικό ἀπλά θεσμό, πού ἐξυπηρετεῖ ὀρισμένες ἀνάγκες τοῦ λαοῦ, ὅπως ἓνας ὀργανισμός κοινῆς ὠφέλειας. Ἡ κοινή περί Ἐκκλησίας ἀντίληψη στήν Ἑλλάδα σήμερα, εἶναι τουλάχιστον ἐσφαλμένη. Παρουσιάζεται σάν ἓνα νομικίστικο κατασκευάσμα, μέ πολύ κρατικισμό καί λιγότερη πνευματικότητα. Εἶναι μᾶλλον ἰδεολογία παρά τρόπος ζωῆς καί σωτηρίας. Οἱ πολλοί ἂν δέν μᾶς ἀγαποῦν, μᾶς ἀνέχονται σάν μιά ποικίλη νότα τῆς ζωῆς. Μᾶς χρειάζονται γιά νά ξεπερνοῦν τήν ἀνία τῆς καθημερινῆς πεζότητος, «Βίος γάρ ἀνεόρταστος μακρά ὁδός ἀπανδόκευτος».

Τίς ἀντιλήψεις αὐτές ἐνστερνίζονται ἐν πολλοῖς καί οἱ πολιτικοί πού ἀγνοοῦν τί εἶναι θεολογικά ἡ Ἐκκλησία. Πολλοί ἀπό αὐτούς τήν ἀντιμετωπίζουν σάν «ἀναγαῖον κακό» ἢ «κακό μπελά» πού τούς ἀπασχολεῖ, ἔχοντας μέ τούς λειτουργούς της καθιερώσει ἓνα ἐπικίνδυνο κατεστημένο, πού μεταφράζεται ἐνίοτε σέ ἀρνητικές ἢ θετικές γιά αὐτούς ψήφους. Μιλοῦν γιά τό «ἱερατεῖο» καί ἐννοοῦν σκοταδισμό καί μεσαιῶνα. Βλέπουν τόν ἱερό κλῆρο σάν ἓναν παρία τῆς κοινωνίας, πού

ἀπομυζᾷ τό κρατικό χρῆμα, τό χρῆμα τοῦ λαοῦ. Δέν ἀναγνωρίζουν στήν Ἐκκλησία καμία ἀναγεννητική ἀποστολή, τή θεωροῦν ἀρμόδια γιά τά βρέφη καί τούς γέροντες, τά δύο ἄκρα τῆς ζωῆς. Οἱ περισσότεροι ἀπό αὐτούς «ἐκκλησιάζονται» κατά τίς ἐπίσημες Δοξολογίες δέν ζοῦν μυστηριακή ζωή, δέν λειτουργοῦνται, δέν κοινωνοῦν. Τήν Ἐκκλησία τήν βλέπουν καί σάν ἀντίπαλό τους μερικές φορές, ιδίως ὅταν στό πρόσωπο κάποιου δυναμικοῦ Ἱεράρχη, φαίνεται νά ἐπηρεάζει μάζες λαοῦ, Κι ἐμεῖς, ἀπό τό ἄλλο μέρος ἔχουμε συμβιβαστεῖ μέ τήν κατάσταση αὐτή, ἐπιδιώξαμε καί ἐγγραφήκαμε στούς τροφίμους τούς κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, εἰσπράττουμε κάθε μήνα τό μισθό μας καί μένουμε ικανοποιημένοι. Ὁ κίνδυνος, ὅμως τοῦ ἐπαγγελματισμοῦ, καιροφυλαχεῖ καί δέν καταλαβαίνουμε ὅτι ὅσο περισσότερο ἐξαρτώμεθα οἰκονομικά ἀπό τό κράτος, τόσο λιγότερη ἐλευθερία χειρισμῶν σέ πελώρια θέματα ἔχουμε. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι νά σιωποῦμε ὅταν χρειάζεται νά ὑψώσουμε κραυγή καί νά φορτωνόμαστε ξένες ἀμαρτίες. Καί τό ἴδιο τό κράτος γνωρίζοντας μας καλά, μᾶς κρατεῖ ὑποχείριους μέ τήν ἀπειλή καί μόνο τῆς ἀπογύμνωσης μας ἀπό τά προνόμια πού μᾶς ἐξασφάλισε ἡ «συναλληλία». Καί πόσοι τάχα ἀντέχουν στή στέρηση τῶν κεκτημένων δικαιωμάτων χάριν μιᾶς ἀναγέννησης πού ὅμως τή ζητοῦν οἱ καιροί καί τή λαχταρά ὁ λαός; Κάθε φορά πού γίνεται λόγος γιά ἀναβάθμιση τοῦ ἱεροῦ κλήρου καί γιά μιᾶ δυναμική παρουσία τῆς Ἐκκλησίας μέσα στόν ἱστορικό στίβο, συντᾶμε μπροστά μας τήν ἀπειλή γιά ἀφαίρεση τῶν προνομίων μέ τά ὁποῖα ἔχουμε ἐπὶ μακρόν ζήσει καί ἴσως καί ταυτισθεῖ μερικοί. Τό νέο ξεκίνημα πού πρέπει νά γίνει γιά νά προλάβουμε τό τραῖνο τῆς ἱστορίας ἐπιβάλλει μιᾶ ταχεία μεταμόρφωση καί ἀλλαγὴ νοοτροπίας, καθὼς καί μιᾶ δυναμική στάση ἀπέναντι στήν ἴδια τή ζωή. Ἀλλά ὁ κίνδυνος τῆς

ἀναμέτρησης μέ τήν πολιτεία καί τῶν συνεπειῶν της, κυρίως τῶν οἰκονομικῶν, τελικά λειτουργεῖ ἀνασταλτικά μέ ἀποτέλεσμα νά γυρίζει ὁ φαῦλος κύκλος καί νά μήν μποροῦμε νά ἀπαγκιστρωθοῦμε. Γιατί πιά δέν ἔχεις νά κάνεις μέ ἕναν καί δυό, ἀλλά μέ ὅλο τόν κλῆρο πού πρέπει νά συνεισφέρει στή γενική προσπάθεια. Ποιός λοιπόν θά τολμήσει νά κηρύξει μιᾶ εἰρηνική ἐπανάσταση μέσα στήν Ἐκκλησία καλώντας κλῆρο καί λαό σέ πανστρατιά ἀγάπης, καί ποιός θά ἀποφασίσει νά ὁμιλήσει μέ τή γλώσσα τῆς εἰλικρίνειας πρὸς πάσα κατεύθυνση, ὅταν εἶναι τόσο ἀλληλένδετα τά συμφέροντα μέ τίς ἐπιδιώξεις καί τά ὁράματα μέ τήν πραγματικότητα; Εὐγνωμονοῦμε συχνά ἐκείνους πού μᾶς ἐνέγραψαν στό δημοσιοῦπαλληλικό μισθολόγιο, ἀλλά πόσοι ἀναλογιζόμαστε τό φοβερό τίμημα σέ ἐλευθερία πού πληρώνουμε καί θά πληρώνουμε γιά πολύ ἀκόμη;

Οἱ διανοούμενοί μας ἐξ' ἄλλου, ἡ λεγόμενη πνευματική ἡγεσία τοῦ τόπου βρίσκεται καί αὐτή, στίς περισσότερες τῶν περιπτώσεων, σέ πλάνη γιά ὅ,τι ἀφορᾷ στήν Ἐκκλησία. Ποτέ ἡ Ἐκκλησία δέν ἔκανε μιᾶ νέα Κατήχηση γιά τούς μεγάλους, ποτέ δέν ἐδίδασκε βασικές ἐκκλησιολογικές ἀρχές. Τά κηρύγματα περιστρέφονται συνήθως γύρω ἀπό ἀνούσια καί ἀδιάφορα θέματα, ἐνῶ οἱ ἀνάγκες τοῦ λαοῦ εἶναι ἄλλες, Γι' αὐτό σέ πολλές περιπτώσεις φεύγει ὁ κόσμος ἀπό τήν Ἐκκλησία, ὅταν κάποιος ἀρχίζει νά ὁμιλεῖ. Ἔτσι, ἡ ἐλληνική διανόηση καί ὅταν γιά λόγους ἰδεολογικούς δέν ἐχθρεύεται τήν Ἐκκλησία, παραμένει σέ μιᾶ συναισθηματική σχέση μαζί της καθαρά ἐπιδερμική καί ἐπιφανειακή. Ἡ διανοουменίστικη ἀντίληψη τῆς Ἐκκλησίας, δέν διαφέρει ἐκείνης τῶν πολιτικῶν, γιατί καί αὐτή βλέπει τήν Ἐκκλησία σάν ἔκφραση τοῦ κατεστημένου, γι' αὐτό καί εὐκόλα ἐκσφενδονίζει τούς

μύδρους της έναντίον κυρίως τῶν ἐκκλησ. ἡγετῶν, στούς ὁποίους ἀρνεῖται χαρισματικές ιδιότητες καί πνευματική ὑπεροχή. Συγχέοντας τίς προσωπικές ικανότητες κάθε ποιμένα μέ τίς θεόδοτες πνευματικές ιδιότητες τῆς χάριτος, φτάνει σέ συμπεράσματα ὀλισθηρά, συγκρίνοντας καί ἐπικρίνοντας μαζί μέ τούς ἀνθρώπους καί τούς ἱερούς θεσμούς. Τά ἐξοργιστικά πολλές φορές κείμενα τῶν διανοούμενων μας κινοῦνται στή συχνότητα τῆς ἄγνοιας μαζί καί τῆς προκατάληψης σέ ὅ,τι ἀφορᾷ στήν Ἐκκλησία, ἐνῶ παραπλανοῦν τούς ἀφελεῖς καί ὑποκαίουν τό μῖσος τῶν ἀνθρώπων ἐναντίον μας, μέ τήν ἐπίκληση τῶν φανερῶν ἐλαττωμάτων τῆς φυλῆς μας. Γιά τούς διανοούμενους μας λοιπόν ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι «Σῶμα Χριστοῦ», ἀλλά «ἀργύριον καί χρυσίον», εἶναι κρατική ὑπηρεσία, εἶναι κάλυψη σκανδάλων καί ἄλλων ἀνομημάτων κρυφῶν καί φανερῶν. Αὐτοῦ τοῦ εἴδους οἱ λογάδες δέν διστάζουν νά φτάνουν μέχρι παράκρουσης ἀπό τό μένος τους ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας, ἀντιγράφοντας, κατά κανόνα, ὁ ἓνας τόν ἄλλον, μιλώντας αὐθαίρετα καί συκοφαντικά, καί ἄδικα γιά τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν ἀνθρώπων της. Τήν ἐξομοιώνουν μέ τόν κόσμον, καί αὕτη ἡ ἐκκοσμικευμένη εἰκόνα περί Ἐκκλησίας πού ἔχουν, εἶναι ἐκείνη πού τούς ὁδηγεῖ σέ ἐξομοιώσεις της μέ τά ἁμαρτωλά περιβάλλοντα τοῦ κόσμου καί σέ κρίσεις γιά δῆθεν ἴντριγκες καί κάστες καί συμφέροντα πού ὅλα μαζί συμβάλλουν ἀποφασιστικά στή μεγαλύτερη παραπλάνηση τοῦ λαοῦ. Γιατί ὅλα αὐτά, καί ἂν ἀκόμη ὑποτεθοῦν ἀληθινά, πολύ ἀπέχουν ἀπό τοῦ νά χαρακτηρίζουν τήν ἀληθινή Ἐκκλησία, πού δέν εἶναι οὔτε ἐκκοσμικευμένος κρατικός ὀργανισμός, οὔτε οἰκονομικός παράγοντας στή ζωή τοῦ τόπου, οὔτε ἁμαρτωλό κατεστημένο, ἀλλά ζωή καί εἰρήνη καί ἀγάπη καί σωτηρία καί θέωση.

Ὁ λαός, τέλος, πού πιστεύει καί ἀγαπᾷ τήν Ἐκκλησία, περιορίζεται νά ἀσκεῖ τίς περισσότερες φορές μιά ἰδιωτική λατρεία καί μιά ἀτομική θρησκευτικότητα μέσα στό ναό, χωρίς νά μετέχει οὐσιαστικά στήν κοινωνία τῶν ἀγίων καί χωρίς νά χαίρεται τίς δωρεές τοῦ εὐχαριστιακοῦ Σώματος. Ἔτσι, ὁ τακτικός ἐκκλησιασμός ἔχει καταντήσῃ νά ἔχει ἀποκοπεῖ ἀπό τήν ἐνότητα τῆς ἐκκλησιολογικῆς βάσεως καί παραμένει ἐκδήλωση ἀποκομμένη ἀπό τή ζωή τῆς ἐνορίας ἐκδήλωση, οἱ ἴδιες οἱ ἐνορίες μας δέν διασώζουν τά στοιχεῖα τῆς κοινότητος καί οἱ κληρικοί μας παραμένουν ἀπλοί διεκπεραιωτές ὑποθέσεων τῶν πολιτῶν πού θρησκεύουν. Ὅλα αὐτά εἶναι σημεῖα τῶν καιρῶν, πού ἐπιβάλλουν στόν ὑπεύθυνο στοχαστή νά σκεφτεῖ στά σοβαρά πῶς καί πότε ἡ Ἐκκλησία θά ξαναβρεῖ τήν ἀρχική της θέση στή ζωή τοῦ λαοῦ μας. Ὁ λαός γνωρίζει περί Ἐκκλησίας τά ὅσα ἀναιμικά καί πάντως ἀνεπαρκῆ ἔμαθε στό σχολεῖο. Δέν τοῦ ἐδιδάξαμε τίς ἀληθινές διαστάσεις τῆς εὐσέβειας, δέν τοῦ μιλήσαμε γιά τή σημασία τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι καί αὐτός μετέχει στή ζημιὰ ὅλων μας, ἀπό τήν παρανόηση τοῦ πραγματικοῦ ρόλου καί τῆς σωστῆς προσφορᾶς τῆς Ἐκκλησίας στή ζωή μας.

Οἱ ἐπισημάνσεις μας αὐτές γίνονται μέ σκοπό τήν ἀναζήτηση μιᾶς διεξόδου πρὶν ἢ κατάστασις ἐξελιχθεῖ σέ γάγγραινα. Ἡ Ἐκκλησία διαθέτει μεταξύ τῶν κληρικῶν της ὅλων τῶν βαθμῶν, πολλούς καί ἀξιόλογους ἀνθρώπους πού εἶναι ἀληθινὰ διαμάντια. Καί λαϊκοὺς πιστοὺς καί κατηρτισμένους διαθέτει, μέ θεολογικά ἐφόδια καί πίστη θερμή. Ὅλοι αὐτοί ἐπιβάλλεται νά στρατευθοῦν σέ μιά κοινή προσπάθεια ἀναζήτησης τῶν ἐκκλησιολογικῶν μας ριζῶν, ὥστε ὅλοι νά μάθουν σωστά τί εἶναι Ἐκκλησία. Εἶναι κρίμα γιά τήν ἀγία Ὁρθοδοξία μας νά παραμένουμε μακριὰ ἀπό τίς σώζουσες ἀλήθειές της καί νά

περιοριζόμαστε σέ έξωτερικά σχήματα καί τύπους χωρίς ούσία καί περιεχόμενο. Ἡ παραπλάνηση, ἡ ἄγνοια, ἡ προκατάληψη καί ὅλα τά παρμφερῇ ἀνθοῦν ὅπου ἡ ποιμαίνουσα Ἐκκλησία ἐφησυχάζει. Πιστεύουμε ὅτι ὠρίμασε ὁ καιρός γιά μιά ἐξόρμηση προκειμένου νά μάθουν ὅλοι σ' αὐτό τόν τόπο τίς θεολογικές καί θεανθρώπινες διαστάσεις τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι πιά καιρός ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία, μέ τή δύναμη τῆς αὐτοσυνειδησίας της, νά ἀποκαθάρει τό ἔδαφος πού τήν περιβάλλει καί νά καλέσει τά τέκνα της σέ παροξυσμό ἀγάπης καί πίστεως, ὥστε νά ξεπερασθοῦν τά ἐμπόδια πού στεροῦν ἀπό τό λαό μας τίς δωρεές τῆς χάριτος. Αὐτό βέβαια προϋποθέτει γενικότερη ἀναγέννηση τῶν προσώπων καί τῶν θεσμῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἐπανευαγγελισμό τοῦ λαοῦ, αὐτοκριτική καί μετάνοια.

